

Aina Llauger
Periodista
aina@miraprim.com

FILMOTECA

The Salt of the Earth, de Wim Wenders i Juliano Ribeiro Salgado

***The Salt of the Earth* [La sal de la Terra] és un documental de Wim Wenders i Juliano Ribeiro Salgado, fill del protagonista, el fotògraf brasiler Sebastião Salgado. És un recorregut per la seva dimensió humana i artística, inseparables en el cas de Salgado, que fa de cada un dels seus projectes professionals una trajectòria vital. En 40 anys de fotografies ha captat des de la vessant més terrible de la humanitat fins les més belles imatges dels éssers humans i del planeta Terra. I tot això sempre amb la sensibilitat, la veritat i la més elevada exigència estètica com a pilars fonamentals.**

El documental comença amb un format que sembla de pel·lícula biogràfica clàssica, però poc a poc es transforma en tota una reflexió sobre el bé i el mal, la bellesa i l'horror i també sobre el lloc de la humanitat al planeta. Això és el que ens inspira Sebastião Salgado, un fotògraf que s'implica personalment en els seus treballs. Per al projecte *Sahel* (1986), per exemple, va passar anys en aquesta zona d'Àfrica retratant els pobles que hi viuen, la seva fam i misèria. *Altres Amèriques* (1999) li suposà uns deu anys de viatges per Llatinoamèrica i el retorn al seu país, Brasil. Allà va realitzar una de les sèries d'imatges més conegudes, les de les mines d'or de Serra Pelada. És sorprenent com unes imatges sintetitzin tan bé la seva visió de la humanitat. És possible que siguin aquestes les primeres fotografies que provoquen a l'espectador una reflexió que el segueix després al llarg de la pel·lícula: com és possible que una realitat humana tan dura generi unes imatges tan belles.

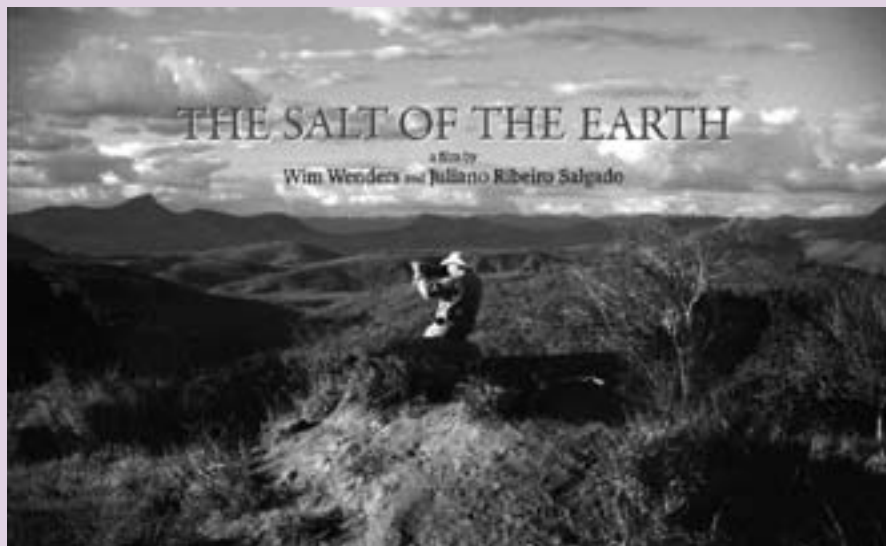
El seu pas per Brasil, el retrobament amb els seus pares ja ancians, va suposar un canvi important en la seva trajectòria. Tornà al continent que li havia robat el cor, Àfrica, per col·laborar amb Metges sense Fronteres i realitzar el projecte *Èxodes* (2000). Però aquesta vegada la realitat el superà. Sudan, Somàlia, Uganda, Ruanda... passaven per l'època més dura de sequeres, guerres, èxodes massius, camps de refugiats immensos, conflictes tribals... Va conviure amb la mort de forma quotidiana, va veure i retratar tant horror que va tocar fons. Salgado no és a l'Àfrica només per captar imatges més o menys impactants, per fer una feina, ell col·labora amb l'ONG, fa amics, ajuda les persones... per això pateix quan veu el costat més terrible de la humanitat: la maldat de la guerra, la desesperança dels refugiats, les contradiccions del nostre món, els infants que moren de fam, l'ajuda que no arriba o no basta... la desgràcia dels humans que es maten uns als altres per no res... En aquesta part de la pel·lícula les imatges de Salgado fan mal, un mal gairebé físic a l'espectador, que té temptacions de tancar els ulls igual que retirem la mà del foc quan ens cremam. És difícil suportar la visió descarnada de persones destrossades, demacrades, mortes... A la nostra societat la mort segueix essent un tabú, una realitat que tractam d'amagar, però Salgado ens tira en cara la mort a l'Àfrica com qui ens llanci una ganiveta a la consciència.

Però a ell també li va fer mal tant d'horror, tant que torna a Brasil, a la finca on va viure de petit i fa un canvi radical de vida. Per oblidar la misèria humana es dedica per complet, amb la seva dona, a

El documental poc a poc es transforma en tota una reflexió sobre el bé i el mal, la bellesa i l'horror i també sobre el lloc de la humanitat al planeta

recuperar la terra dels seus pares, desforestada per complet i patint una forta erosió. Comencen a plantar arbres i més arbres fins que en poc més d'una dècada recuperen el bosc tropical. Aquí també són les imatges les que parlen soles: la terra erma es transforma en selva en uns fotogrames. En aquest moment de la pel·lícula recuperem l'optimisme i la confiança en la humanitat, és com si ens fugís poc a poc el mal provocat per les imatges anteriors. Sembla que aquest va ser també l'efecte que va tenir en la vida i l'obra de Salgado: després d'anys retorna a la fotografia amb un nou i diferent projecte: *Gènesi* (2013), que el du a recórrer el planeta cercant els llocs i els pobles que es troben en un estat inalterat «com en la gènesi de la Terra». Salgado explica que va afrontar amb il·lusió aquest canvi en l'objectiu de la seva fotografia, ara volia captar la bellesa per fer un homenatge a la natura. Un dels resultats més sorprenents d'aquest gir en la seva trajectòria professional és constatar com és capaç de captar l'expressió de la mirada d'una foca o un goril·la, igual que ho havia fet amb les persones. Però també hi ha paisatges, tribus indígenes, gel, mar, boscos... *Gènesi* és un conjunt de les imatges més impressionants del planeta, que conformen la seva darrera pu-

blicació i la seva darrera exposició que possiblement molts hem pogut veure i gaudir a Barcelona.

The Salt of the Earth és també una mostra del domini del documental per part del director alemany Wim Wenders, que ja havia treballat aquest gènere abans amb *Buena Vista Social Club* o *Pina*. En aquesta obra tal vegada un dels mèrits del director és aconseguir que les imatges del protagonista guanyin cada vegada més protagonisme que les pròpies. Wenders diu al principi del film que no és fàcil gravar un fotògraf que t'està retratant contínuament mentre l'entrevistes; igualment no és

fàcil fer una pel·lícula que mostra unes imatges amb tanta personalitat i força com les de Salgado, que eclipsen qualsevol altra imatge. Wenders s'ha de posar a l'alçada de les fotografies del seu protagonista i ho aconsegueix, creant un marc adequat per mostrar la seva vida i la seva obra. La combinació Wenders/Salgado dóna així com a fruit una pel·lícula rodona, amb els ingredients que molts cerquem quan anam al cinema: bellesa, emoció, missatge, història i commoció. Una pel·lícula imprescindible per conèixer o descobrir Salgado, per reconèixer o redescobrir la humanitat, la sal de la terra. ◀